

Naslov: Stigmatizacija i Ljudska prava

Autor scenarija poučavanja: Suzana Ribarić, prof.

Predmet: Zdravstvena njega u zaštiti mentalnog zdravlja

Razred: četvrti

Nastavna tema: Stigmatizacija i Ljudska prava

Razina izvedbene složenosti: umjerena

Ključni pojmovi: Stigmatizacija, samostigmatizacija, ljudska prava, diskriminacija, mediji, stavovi, predrasude, osjećaji, podrška, mentalno zdravlje

Korelacije, interdisciplinarnost i međupredmetne teme:

Psihologija, Etika u sestrinstvu, Zdravstvena njega psihijatrijskog bolesnika, Sociologija, Socijalno i zdravstveno zakonodavstvo i pravni aspekti skrbi

Ishodi učenja:

- razlikovati uzroke i posljedice stigmatizacije (A,B,C,D)
- objasniti povezanost stigmatizacije i samostigmatizacije (A, B, C, D)
- obrazložiti vezu između ljudskih prava i stigmatizacije (B, C, D)
- analizirati utjecaj medija na stigmatizaciju (B, C, D)
- argumentirati važnost prepoznavanja vlastitih stavova u pružanju podrške i profesionalnog odnosa osobama s teškoćama mentalnog zdravlja (A,B, C, D)

**U zagradama su navedena slova koja označavaju aktivnosti ovog scenarija poučavanja, a njihovom se realizacijom doprinosi ostvarenju pojedinog ishoda.*

Očekivanja MPT

Domena Mentalno i socijalno zdravlje

B.5.1.B. Odabire ponašanje sukladno pravilima i normama zajednice

B.5.1.C Odabire ponašanja koja isključuju bilo kakav oblik nasilja

Domena C -Funkcionalna i odgovorna upotreba IKT-a

ikt.C.5.1.

Učenik samostalno provodi složeno istraživanje pomoću IKT.a

ikt.A.5.2.

Učenik se samostalno služi društvenim mrežama i računalnim oblacima za potrebe učenja i osobnoga razvoja

Učiti kako učiti

uku B.4/5.3.

Učenik regulira svoje učenje mijenjajući prema potrebi plan ili pristup učenju

Osobni i socijalni razvoj

osr.A.5.3.

Učenik razvija osobne potencijale

Građanski odgoj

goo A.5.2.

Promiče ulogu institucija i organizacija u zaštiti ljudskih prava.

VREDNOVANJE:

1. LISTIĆ VREDNOVANJE ZA UČENJE: nastavnica daje povratnu informaciju učenicima nakon rješavanja listića (A,B,C,D)

UZROCI STIGMATIZACIJE	POSljedICE STIGMATIZACIJE	ŠTO MOŽEMO UČINITI ZA SMANJENJE STIGMATIZACIJE

2. SAMOVREDNOVANJE UČENIKA I UČENICA (A,B,C,D)

KRITERIJI	<ul style="list-style-type: none"> • sudjelovala/o u potpunosti • djelomično sudjelovala/o • nije sudjelovala/o
KRITIČKO MIŠLJENJE	<ul style="list-style-type: none"> • učenik argumentira vlastitim primjerima • učenik navodi poznate primjere iz udžbenika i sa sata • učenik nema argumenata
KOMUNIKACIJA	<ul style="list-style-type: none"> • asertivna (aktivno sluša i iznosi svoj stav, poštuje druge) • agresivna (glasno govori, ne sluša i prekida druge) • pasivna (ne izražava svoje mišljenje i šuti)
UKLJUČENOST U DISKUSIJU	<ul style="list-style-type: none"> • aktivno se javlja i diskutira • povremeno se uključuje na poziv • nezainteresiran za sudjelovanje
INTERES UČENIKA/CA	<ul style="list-style-type: none"> • tema je zanimljiva i korisna za život • tema je djelomično zanimljiva, ali ne zna dovoljno • tema je/ga ne zanima
ZADANE AKTIVNOSTI	<ul style="list-style-type: none"> • odrađene za pohvalu i prije roka • odrađeno, ali u zadnji čas • izostale
TEORIJSKA PRIPREMLJENOST	<ul style="list-style-type: none"> • u potpunosti • djelomično • izostala
STRUČNA TERMINOLOGIJA	<ul style="list-style-type: none"> • koristi stručnu terminologiju i standardni hrvatski jezik • povremeno upotrijebi stručnu terminologiju i standardni hrvatski jezik • ne koristi stručnu terminologiju i standardni hrvatski jezik

3. VREDNOVANJE NAUČENOG: nastavna tema će biti vrednovana nakon završetka cjeline prema Vremeniku pisanih provjera. (Pravilnik o načinima, postupcima i elementima vrednovanja učenika u osnovnoj i srednjoj školi.)

*U zagradama su navedena slova koja označavaju aktivnosti ovog scenarija poučavanja, a njihovom se realizacijom doprinosi ostvarenju pojedinog ishoda.

Opis aktivnosti:

A Poziv u goste

Učenicima se daju uvodne napomene o temi sata, očekivanim ishodima, aktivnostima i načinu vrednovanja.

Stigmatizacija je negativno obilježavanje osoba samo zato što imaju dijagnozu psihičkog poremećaja i danas predstavlja društveni, medicinski i etički problem. Usprkos napretku u liječenju osoba s mentalnim poremećajem ili bolesti i pomaku prema liječenju u zajednici, stigmatizacija stvara samostigmatizaciju koja dodatno negativno utječe na traženje pomoći, prihvaćanje liječenja i kvalitetu života. Stigma narušava ljudska prava oboljelih na poštovanje, ravnopravnost i liječenje.

U kontaktu s osobama prema kojima imamo predrasude stječemo osobno iskustvo koje nam može pomoći u mijenjanju stava. Kontakt kao metoda promjene stava je uspješniji ako uključuje kooperativnu interakciju i potporu. Promjena stavova bit će uspješnija kad su osobe s iskustvom psihičke bolesti uključene u program borbe protiv stigme.

Na sat se poziva profesorica sa Sveučilišta koja boluje od psihičke bolesti. Ona će kao stručnjak po iskustvu učenicima ispričati kako se nosi sa svojom bolesti, što utječe na njenu kvalitetu života, je li do sada bila stigmatizirana od svoje obitelji, prijatelja i na radnom mjestu, iznijeti informacije o povezanosti stigmatizacije i samostigmatizacije. Govorit će i o ulozi udruge, čiji je član, s ciljem isticanja etičke dimenzije. Mijenjanjem stavova pomažemo ljudima u liječenju, postajemo humaniji i oslobađamo se negativnih stavova koji nas sputavaju.

Važno je naučiti sagledati osobu, a ne pretvoriti je u dijagnozu.

Borbu protiv stigme trebaju provoditi građani svih dobnih skupina, naročito mladi, mediji, profesionalci koji sudjeluju u liječenju pacijenata i sami bolesnici uz pomoć edukacije.

Nakon što učenici saslušaju gošću na satu slobodno postavljaju pitanja.

B

Istraži što mladi misle

1.dio zadatka (može se odraditi i prije aktivnosti A)

Nakon interakcije s gošćom na satu učenike i učenice upućuje se da samostalno završe sljedeće započete rečenice:

- a). Smatram da su osobe oboljele od psihičkih bolesti...
- b). Na njih gledam sa...
- c). Pitam se...
- d). Osjećam...

Nakon toga u četvorkama razmijene svoja razmišljanja i zajedničke zaključke stavljaju na digitalni alat padlet.

2. dio zadatka

Svaki učenik/ca pronalazi na internetskim stranicama barem dvije poznate osobe različitih profesija u povijesti i danas za koju postoje podaci da je bolovala od neke mentalne bolesti.

Nakon oba zadataka slijedi diskusija pod vodstvom nastavnice sa sljedećim pitanjima.

Jesu li osobe s teškoćama mentalnog zdravlja agresivne i nepredvidljive?

Na čemu temeljite vaša razmišljanja o osobama s teškoćama mentalnog zdravlja?

Je li razgovor s gošćom na satu promijenio neka vaša razmišljanja i koja?

Mislite li da su osobe s teškoćama mentalnog zdravlja slabe volje i da bi mogle funkcionirati kad bi to zaista htjele?

Mogu li osobe s teškoćama mentalnog zdravlja raditi?

Kako se osjećaju oboljele osobe koje su zbog bolesti neprihvaćene u društvu? Možete li to povezati s ljudskim pravima?

C Novinarska posla

Istraži kako mediji utječu na stvaranje slike o osobama s teškoćama mentalnog zdravlja.

Pronađi medijske izvore koji govore o psihički oboljelima i opiši svoja zapažanja u T tablicu s pozitivnim i negativnim informacijama o osobama s teškoćama mentalnog zdravlja, korištenom terminologijom i svim sadržajima vezanim uz temu.

Koja ljudska prava se ne poštuju? Pronađi dokumente vezane za zaštitu mentalnog zdravlja s ciljem unaprijeđenja ljudskih prava osoba oboljelih od psihičkih bolesti, osobito u obrazovnom, zdravstvenom, pravosudnom sustavu, sustavu zapošljavanja i u medijima.

Pogledaj na stranicama udruga www.sjaj.hr, www.ludruga.hr

D Pokreni promjene i učini nešto za osobe s teškoćama mentalnog zdravlja

Napiši ugovor pod nazivom "Počinje sa mnom" kojim se obavezuješ svim osobama s teškoćama mentalnog zdravlja da ćeš u svom svakodnevnom i profesionalnom životu raditi na prepoznavanju i prevalenciji mentalnih teškoća, razmisliti o svom ponašanju i komunikaciji prema osobi koja možda pokazuje simptome, prihvatiti i razumijeti oboljele osobe, pružati podršku i pomoć, dati informacije gdje se obratiti za stručnu pomoć i svaku

osobu tretirati s poštovanjem. Napisani ugovor pošalji preko društvenih mreža svim svojim prijateljima koji će dalje širiti krug podrške i tolerancije.

Uz ugovor u nekom od digitalnih alata, npr. Canvi, izradi poster o prepoznavanju psihičkih problema kod adolescenata, pružanju potpore, slušanju bez osude, promicanju oporavka i stručne pomoći bez stigmatizacije te uključivanju adolescenata u društvo njihovih vršnjaka.

E Riječi su važne

Učenici/ce pišu esej od 200 riječi na temu: "Kako svakodnevni stigmatizirajući govor utječe na adolescente/ adolescentice". U zaključku treba pretpostaviti s obzirom na utjecaj stigmatizirajućeg govora općenito na zdrave adolescente kakve posljedice stigmatizirajući govor ima na adolescenta ili adolescenticu koji ima ili tek razvija teškoće mentalnog zdravlja.

Esej treba napisati u wordu, fond 11 i poslati na OneDrive disk.

Dodatna literatura, sadržaj i poveznice:

Udžbenik: Ribarić S, Vidoša A.: Zdravstvena njega u zaštiti mentalnog zdravlja, Medicinska naklada, Zagreb 2014.

Norman Sartorius; Borba za duševno zdravlje, Profil, 2010.

<https://www.zakon.hr/z/181/Zakon-o-zaštiti-osoba-s-duševnim-smetnjama> (NN 76/14)

www.activeminds.org

paramusstigmfree.org

<https://stampar.hr/hr/oznake/mentalno-zdravlje>

Postupci potpore

Učenici/ce s teškoćama

Prije izvođenja aktivnosti (na početku nastave) potrebno je učiniti inicijalnu procjenu učenika s teškoćama, prikupiti informacije o sposobnostima, vještinama, talentima i trenutnoj razini predznanja unutar nastavnog predmeta. Prilagodbe ovise i o vrsti teškoća koju učenik ima. Zadaci se pišu prema Didaktičko-metodičkim uputama za učenike s teškoćama. Prilagodba se može odnositi na smanjenje broja pojmova, produljenje vremena za izradu i rješavanje zadataka. Nastavni sadržaj i aktivnosti potrebno je jasno povezati s primjerima iz života i omogućiti pomoć vršnjaka pomagača. Način vrednovanja treba aktivno prilagoditi prema teškoći uz strogo poštovanje ishoda za određenu ocjenu, a prethodno treba prilagoditi metode, sredstva i oblik rada potrebama učenika s teškoćama. Svakodnevno prije bilo koje aktivnosti treba opširno pojasniti način rada i provjeriti je li učenik shvatio.

Darovitim učenicima kojima je potrebno manje vremena za rješavanje zadataka mogu se ponuditi dodatni zadaci ili da pomognu drugim učenicima u razredu sažimanjem gradiva i pojašnjenjima onoga što ne razumiju npr. koristeći grafičke organizatore.

Preporuka za scenarij je da učenici naprave plan i izrade film u digitalnom alatu: Powtoon, Adobe Spark Video, Animoto ili po svom izboru na temu kako pomoći adolescentima s teškoćama mentalnog zdravlja u školskom okruženju.